

ІХ. РЕАКЦІЇ-АБРЕВІАТУРИ: ЗАРОБІТНА ПЛАТА – ЗП, ТОРГОВЕЛЬНА МАРКА – ТМ, НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК – НБУ, ФІРМА – ПП, ДЕФІЦИТ – СРСР, ВАЛЮТА – у.о., ФЕРМЕР – ПП.

Х. ГРАФІЧНІ ПОЗНАЧЕННЯ. Всі асоціації цієї групи було розподілено на декілька типів: знаки-ознаки: “–” свідчить про відсутність будь-якої відповіді реципієнта; знаки-символи: ДИВІДЕНД, ПОЗИКА – %, ПРИБУТОК, ГРОШІ, ВИТОРГ – \$; знаки, що позначають числа: НЕДОСТАЧА – 0, ВИТОРГ – 100 000; пунктуаційні знаки: ЗНИЖКА – !, АЖІОТАЖ – ?, ЕМІСІЯ – ?.

Таким чином, вільний асоціативний експеримент дозволив відтворити фрагмент мовної картини світу українця, пов’язаний з усвідомленням лексики економічної сфери. Він побудований на основі парадигматичних (41%), синтагматичних (12%), тематичних (10%), словотвірних (5%); фонетичних (7%); граматичних (4%), ремінісцентних (2%) реакцій, реакцій, що виражені власними назвами (5%), реакціями-аббревіатурами (3%), графічних позначень (11%), що були отримані на основі аналізу результатів вільного асоціативного експерименту.

Подальше дослідження передбачає розширення кола слів економічної сфери використання у структурі відповідного фрагмента мовної картини світу, структурування асоціативних полів аналізованих стимульних лексем, а також зіставлення асоціативного та лексичного значень слова.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Анализ структуры отдельного фрагмента языковой картины мира [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн.: <http://revolution.allbest.ru/languages/d00100332.html>.
2. Апресян Ю. Д. Избранные труды: в 2 т. – Т. II. Интегральное описание языка и системная лексикография. – М.: Школа “Языки русской культуры”, 1995. – 767 с.
3. Бутенко Н. П. Словник асоціативних норм української мови. – Львів: Вид-во при Львів. ун-ті “Вища школа”, 1979. – 120 с.
4. Горошко Е. И. Интегративная модель свободного ассоциативного эксперимента. – Х.; М.: Издательская группа „РА – Каравелла”, 2001. – 316 с.
5. Клименко А. П. Лексическая системность и ее психолингвистическое изучение. – Минск: Минск. ГПЦИЯ, 1974. – С. 14-36.
6. Лисиченко Л. А. Структура мовної картини світу / Мовознавство, 2004. – №5-6. – С.36-41.
7. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. – Полтава: Довкілля-К, 2006. – 716 с.
8. Словарь ассоциативных норм русского языка / Под ред. А. А. Леонтьева. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1977. – 192 с.
9. Содержание понятия языковая картина мира в лингвистике [Електронний ресурс] / Т. И. Полищук. – Режим доступу до журн.: <http://koaripa.do.am/publ/1-1-0-6>.
10. Соколова Т. В. Ассоциативный тезаурус ребенка 3-6 лет: Автореф. дис. ... д-ра филол. наук. – М., 1999. – 65 с.
11. Терехова Д. І. Особливості сприйняття лексичної семантики слів: Психолінгвістичний аспект. – К.: КДУ, 2000. – 244 с.
12. Языковая картина мира [Електронний ресурс]. – Режим доступу до журн.: <http://socio.ks.ua/vazykovaya-kartina-mira/>.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Леся Кушмар – аспірант кафедри української мови Житомирського державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Наукові інтереси: психолінгвістика.

МЕТАФОРИЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ ІСТИНИ І ПРАВДИ: КОГНІТИВНИЙ ТА ОЦІННИЙ АСПЕКТИ

Ольга ЛІННІКОВА (Горлівка)

У статті досліджуються особливості метафоризації концептів ІСТИНА й ПРАВДА в когнітивному й оцінному аспектах на матеріалі висловлювань і афоризмів. Автор аналізує когнітивні механізми концептуалізації дійсності за допомогою метафори, що дозволяє виявити наявність зв'язку між різними типами метафоричного значення й когнітивними структурами, які лежать в їх основі.

The peculiarities of the metaphorization of the concept “verity/truth” is observed in the present article. The investigation is based on the sayings and maxims. The author analyses the cognitive mechanisms of the conceptualization of the reality by means of the metaphor, which allows to reveal the presence of the connection between different types of the metaphoric meaning and cognitive structures lying in their basis.

На сучасному етапі розвитку лінгвокогнітивної парадигми, в час усталення положення В. фон Гумбольдта, про те, що в основі усіх лінгвістичних досліджень має бути людина, але не як особистість, а як „мовна особистість”, концепти ІСТИНА-БРЕХНЯ набули статусу важливих об'єктів вивчення як з боку теорії мови, так і з боку лінгвокультурології. Ці

складні категорії світогляду стали базовими культурними концептами, що існують у кожній національній мовній картині світу (МКС) та відображають складну систему духовно-морального та морально-етичного вимірів МКС і внутрішнього, духовного життя людини [7: 4].

Істина та правда є важливими ключовими поняттями культури про що свідчить, скажімо, частотність їх використання в прислів'ях, приказках, фразеологізмах тощо*.

Вивченню цих концептів, мовних засобів вираження істини, правди, брехні, обману та їх оцінці в МКС присвячено праці вітчизняних та зарубіжних дослідників (Н. Д. Арутюнова, Т.В. Булигіна, О.Д. Шмельов, В.В. Знаков, М.І. Агієнко, Н.Н. Панченко, О.І. Морозова, В.А. Лукін, Т.В. Топорова, Д. Болінджер, Х. Вайнрих, G. Lakoff). Вчені намагаються розв'язати наступні завдання – розглянути й описати брехню як лінгвістичне поняття, визначити основні її форми, способи її прояву в поведінці людей, фіксації в мові, оформлення в мовленні, а також розробити класифікацію, прийоми й методики розпізнавання брехні. При цьому лінгвісти спираються насамперед на теоретичний та практичний досвід таких фундаментальних наук, як філософія, соціологія, психологія, а також юриспруденція, педагогіка, риторика та ін.

Незважаючи на численність лінгвістичних розвідок, спрямованих на опрацювання такого складного морально-етичного феномену як істина, його оцінка не отримала всебічного висвітлення в рамках теорії мови та лінгвокультурології, а отже потребує подальшого багатоаспектного вивчення.

Об'єктом статті є афоризми та висловлювання видатних людей про істину і правду, предметом – когнітивні та оцінні особливості метафоризації цих концептів.

Отже в даній статті ми розглянемо концепт істини з позиції категорії оцінки та метафори. Як на наш погляд, категорія оцінки належить до таких, без яких складно виробити правильну особистісну орієнтацію у світі, суспільстві, правильно сприймати та розуміти ті явища, що вимальовуються у процесі розвитку суспільства. «Оцінка відноситься до числа власне людських категорій. Вона задана фізичною й психічною природою людини, його буттям і відчуттям, вона задає його мислення й діяльність, ставлення до інших людей і предметів дійсності» [1: 5].

Матеріалом нашого дослідження послуговували афоризми та висловлювання видатних людей, філософів, письменників, політичних діячів різних віків та національностей про цей складний морально-етичний феномен. Багато з них стали крилатими висловами та кліше, пережили сторіччя, в них зосередилася людська мудрість, і вони тому претендують на достовірність та істинність, бо, з одного боку, умозаключення видатних діячів, закріплені в мовній формі, були викликані власним досвідом та їхнім культурним середовищем, а з іншого боку, такі висловлювання самі формували громадську думку та мали вплив на розвиток культури та усталення менталітету будь-якої нації. Отже проаналізувавши особливості метафоризації та оцінки цих висловлювань, ми зможемо: 1) зрозуміти приховані когнітивні моделі, що лежать в мотивовій культурі й мові, за якими людина діє підсвідомо; 2) зробити висновок щодо того, як взагалі людство сприймає правду і яке місце їй відведено на оцінній шкалі.

У мові існує декілька засобів вираження оцінки. Метафора у тезаурусі людини є елементом її оцінної діяльності, тому що будь-яка метафора має оцінний сенс. Інтерес лінгвістів до метафори обумовлений можливістю виявлення когнітивної основи спілкування людини, що найбільш яскраво відчувається в метафорі. В даній статті нашу увагу привертає розгляд когнітивних механізмів концептуалізації дійсності за допомогою метафори, який дозволяє виявити наявність зв'язку між різними типами метафоричного значення й когнітивними структурами, що лежать в їх основі. Ми дотримуємося ідей Дж.Лакоффа й М.Джонсона та їх послідовників, які інтерпретують метафору як когнітивно усвідомлюваний засіб, що організує, оформляє думки й структурує мову [8: 11]. У нашому випадку джерелом

* «Концепт істина є базовим у багатьох культурах, він фундаментальний для всіх сфер знання й присутній в повсякденній свідомості мовної особистості» [6, 216].

метафоричності висловлювання, що окреслюють істину, визначаються такі базові метафоричні концепти, як «істина / світло», пор.: *Немає нічого солодшого, ніж світло правди.* (Марко Цицерон). *Істина – немов світло яскраво палаючої лампи. Варто широко подивитися на нього – і відразу закриваєш очі, що звикли до не настільки вірного і яскравого, а більш темного, але прийняттого для тебе освітленню* (Павленко В.Ю.) *Істина сяє власним світлом, і не личить просвіщати розуми полум'ям багать* (Юстиніан).

Важливим визнається не те, що ми говоримо про істину й правду, використовуючи при цьому образ світла. Людина ставиться до істини як до світла й відповідним чином осмислює її. Що стосується оцінки даного метафоричного перетворення, то вона має як позитивні, так і негативні конотації. Основне значення визначає появу метафоричного значення, слугує базою оцінної семантики метафори.

Концепт ІСТИНА, як і більшість складних базових концептів, антиномічний. «Під антиномією ми традиційно розуміємо комбінацію двох взаємосуперечливих суджень про один і той самий об'єкт, кожне з яких є істинним щодо цього об'єкту й кожне з яких припускає однаково переконливе логічне обґрунтування» [3]. У концепті СВІТЛО, яке стало джерелом метафоричних висловлювань про правду, з одного боку, – це джерело життя: світло практично завжди має позитивні конотації. Однак, з іншого боку, світло може засліплювати й спричиняти біль, і тут уже відбувається зрушення позитивного оцінного знака на негативний, тобто відбувається меліорація, пор.: *Виходячи з тіні небуття, перед нами відкривається світло істини, але як боляче на нього дивитися.* (Бучарский Ю.В.). *Від світлих променів істини не завжди виходить тепло. Блаженні ті, хто не заплатив за благо знання своїм серцем* (Шиллер І.Ф.).

Переплетіння метафор, що лежать в основі думки, формує когнітивну карту – мережу понять, організованих у термінах, які позначають абстрактні поняття в когнітивному фізичному досвіді суб'єкта і його ставленні до світу. Найбільш значним компонентом у когнітивній карті людини є те, що Дж. Лакофф називає терміном «когнітивна топологія» – по суті механізм, за допомогою якого ми втілюємо простір у структури. Дані людського досвіду по просторовій орієнтації породжують когнітивні орієнтаційні метафори.

Основу вертикальної проекції становлять просторові оператори «верх» і «низ», що організують наші повсякденні поняття й використовуються для характеристики багатьох концептів. У прикладах, що приводяться нижче, виявляється, що реалізація орієнтаційної концептуальної метафори «ВЕРХ – НИЗ» традиційно ілюструється опозиційною парою «правда (верх) – неправда (низ)». Втілення архетипічного символу 'верх – низ' у даній метафорі дозволяє говорити про її універсальність. Згадаємо цитату з давньоруської Голубиної книги: *«Кривда Правду здолати прагне; Правда Кривду переспорила. Правда пішла на небеса./.. А Кривда пішла в нас по всій землі».* Земний світ, у якому живуть звичайні люди, протипоставлений як нижній верхньому світу – небу. Така дуальна система низ (земля) – верх (небо) знаходить своє відбиття стосовно опозиції правда – неправда також у паремічному виразі: *Правда у Бога, а Кривда на землі.* Орієнтаційні оператори Верх і Низ ототожнюються з полюсами Добра й Зла, а отже закріплюють позитивні й негативні конотації відповідно. Наприклад, застосовуючи верх-орієнтації до концепту Правда, ми осмислюємо його з позитивними конотаціями, виводячи гарне, добродіє: «правда – найвища цінність», пор.: *Немає правди на землі, але правди немає й вище..* (Пушкін О.С.). *Істина й справедливість вище за все, тому що тільки від них залежить велич нації.* (Золя Е.). *Істина – це вершина буття!* (Емерсон А.У.)

Однак не завжди НИЗ жорстко ототожнюється з полюсом зла. Адже низ – це ще й глибина, там перебуває те, що приховане від нас, щось коштовне, що потрібно відкопати й знайти, втілення архетипічного символу скарбу, пор.: *Істина прихована глибоко.* (Манлії). *Істина не лежить на поверхні явищ* (А. де Сент-Екзюпері). *У наші часи, коли істина схована стількома покровами, а обман міцно вкоренився, розпізнати істину може лише той, хто гаряче її любить* (Паскаль Б.) *Легше виявити помилку, ніж знайти істину, оскільки перша завжди на поверхні й добре помітна, у той час як друга перебуває в глибині, і шукати її там бажаних мало* (Гетте І.В.) У такий спосіб істина асоціюється з чимось глибоко схованим і рідкісним, тобто необхідні зусилля, щоб віднайти це. А рідкісне сприймається людьми як

щось дуже коштовне, і чим більше зусиль вкладено на його здобуток, тим більшу цінність воно отримує.

Складні концепти можуть бути збагнені за допомогою декількох різних метафор, кожна з яких виявляє один аспект об'єкта. Це дає підстави припустити, що чим складніше концепт, тим більша кількість метафоричних моделей його «обслуговують».

У результаті аналізу фактичного матеріалу, нами було виділено більше 20 груп афоризмів, що реалізують той або інший метафоричний образ при описі істини й правди. Образна специфіка ґрунтується на уявленнях, пов'язаних з найвищою цінністю, чимось прихованим, пошуком, гіркими ліками, болем. При цьому близько половина виразів мають позитивну оцінку семантику. Це свідчить про те, що в цілому істина й правда сприймаються як цінність і наділяються позитивною конотацією. Одна четверта досліджуваних висловлювань виявилася маркованою як негативна, тому що не завжди правда приємна, вона заподіює біль, а іноді й небезпечна. В останній чверті випадків в істини немає однозначної оцінки, вона переходить у свій антипод – неправду. В цій статті ми зупинимось на найбільш поширених метафоричних образах концептів ІСТИНА та ПРАВДА.

Найбільшу питому вагу має метафоричне осмислення ІСТИНА/ПРАВДА як СКАРБ, НАЙВИЩА ЦІННІСТЬ, пор.: *Істина не є власність усіх людей, але скарб, що належить усьому людству* (Емерсон Р.У.). *Якщо щось можна втратити, це потрібно втратити. Істинно лише те, що втратити неможливо.* (Дин Дина). *Підпорядкування правді, незалежної від особистих інтересів і бажань, – у цьому вся чесність, уся моральність.* (Огарьов М.П.) В усіх цих випадках концепт істини маркований позитивно.

Більшість метафоричних висловлювань взаємопов'язані загальним сценарієм. Це обумовлене, імовірно тим, що «.. навколо одного поняття утворюються не тільки асоціативні семантичні ряди, але й цілі поля семантичних асоціацій» [5: 29]. Так, метафора СКАРБУ, КОШТОВНОСТІ пов'язується з метафоричними образами ПОШУКУ й ШЛЯХУ, тому що істину варто ВІДШУКАТИ або ПРИЙТИ до неї. Дану метафору нам здається логічним уявити основним напрямом на карті виділеної й описаної Дж.Лакоффом когнітивної метафори LIFE is a JORNEY (ЖИТТЯ – ПОДОРОЖ): людина є мандрівником, мета – місце призначення, засіб – дороги. Вибір правди має на увазі вибір шляху, по якому людина повинна прямувати по життю: *Шляхом правди бадьоро прямуй..* (Пушкін А.С.). *Пошук істини важливіше, ніж володіння істиною.* (Ейнштейн А.) *Сумніваючись, приходь до істини.* (Цицерон Марко Тулій). *Відхилення від маршруту асоціюється з неправдою й має негативну конотацію. Неправильний шлях не зманив мудреця, що знає слово істини.* (Прус Б.). *Тисячі шляхів ведуть до омани, до істини – тільки один* (Руссо Ж.Ж.).

Метафоризація істини як найвищої коштовності й скарбу, а так само пошуку й шляху до неї має позитивне оцінне забарвлення, тому що знання дійсного стану справ – основа для дій, адже всі людські помилки ґрунтуються на неправильних переконаннях і припущеннях. Однак відкриття істини ризиковане, і тому в деяких висловлюваннях відбувається меліорація образу скарбу, пор.: *Докопавшись до істини, подумайте, а не краще чи її знову зарити* (Семенов В). Отже не завжди відкриття істини спричинює щастя. Іноді людина вибирає – бути щасливою, а не правою, пор.: *У відносинах між людьми ніжність і неправда коштують тисячі правд.* (Грін Г.) *Ранком довідавшись істину, увечері можна вмерти.* (Конфуцій)

Як уже зазначалося вище, концепти правда й істина антиномічні, тобто в вони сполучають два взаємосуперечливих судження, кожне з яких припускає однаково переконливе логічне обґрунтування. Підтвердженням цього є переосмислення ІСТИНИ / ПРАВДИ як ПРОСТОТИ і ВІДКРИТОСТІ. Наприклад: *Мовлення істини просте.* (Платон). *Великі істини зрозумілі й доступні кожному* (Писарев Д.І.) *Саме найпростіші істини людина осягає пізніше всього* (Фейербах Л.А.). *Істина завжди виявляється простіше, ніж можна було припустити* (Фейнман Р.) У перелічених вище висловлюваннях ясно простежується позитивна оцінка переосмисленого образу правди як чогось простого й зрозумілого.

Образ ПРАВДИ й ІСТИНИ також базується на уявленнях, пов'язаних з ВОГНЕМ / ЖАРОМ: *Загляньте у свої власні душі й знайдіть у них іскру правди, яку боги помістили в кожне серце й з якої тільки ви самі зможете роздути полум'я* (Сократ). При цьому зазвичай

підкреслюється, що з істиною як і з вогнем, варто поводитися обережно й не сильно наближатися до останнього, тому що все залежить від кількості й інтенсивності полум'я, а отже істина може як принести користь, що оцінюється позитивно, так і завдати шкоди, що має негативне забарвлення – все залежить від її кількості і доречності, пор.: *Із правдою треба жити, як при вогні: не сильно наближатися, щоб не опалив, ні далеко відходити, щоб холодно не було* (Діоген). *Істина – це возник для мандрівника, що збився зі шляху, і все нищівний вогонь при наближенні до неї* (Кушнер К.).

Не менш актуальною існує метафора ІСТИНА, ПРАВДА Є ЛІКИ, пор.: *Досить людей годували ласоцями; у них від цього зіпсувався шлунок: потрібні гіркі ліки, їдкі істини* (Лермонтов Ю.М.). *Кращий засіб для промивання мозків – правда* (Томлін Лили). *Істина є те, що заспокоює* (Мозговий В.) Однак майже завжди правда усвідомлюється як гіркі, але необхідні ліки. Гіркота викликає неприємні емоції й асоціації, отже емоційна оцінка негативна. Однак ліки – це те, що приносить зрештою полегшення й видужування, звідси раціональна оцінка позитивна. Тому ми можемо говорити про опозицію двох типів ознак – емоційної й раціональної. Отже можна зробити висновок: що людина усвідомлює, що не завжди те, що викликає позитивні емоції, корисне й навпаки. *Гірка правда здатна зробити життя солодкою* (Невідомий автор). *Сама гірка істина краще самої приємної омани* (Белінський В.Г.). *Усі істини низькі, вони не сп'яняють, а протверезують* (Парамонов Б.). *Тільки правда, яка би вона не була важка, – легка* (Блок А.О.).

У вищеописаних висловленнях і афоризмах у метафоричних переосмисленнях істини й правди була закладена переважно позитивна оцінка. Зараз ми зупинимось на образах, які мають негативне оцінне забарвлення, а отже переносять її на поняття правди й істини.

ІСТИНА/ПРАВДА є БІЛЬ, СТРАЖДАННЯ. *Правда болючіше неправди* (Невідомий автор). *Істину, як і дітей, не можна родити без болю* (Гнедич Н.І.). Не завжди те, що істинно приємно й корисно довідатися для людини, іноді краще й гуманніше сховати правду, ніж нанести важку психологічну травму. У цих випадках правда й істина марковані негативно. *Дійсна гуманність і доброта приховують гірку правду від люблячих очей* (Шефтсбери Є.).

Так само ІСТИНА Й ПРАВДА асоціюються з НАГОТОЮ, чимось НЕПРИВАБЛИВИМ, навіть ПОТВОРНИМ. *Краще вірне й некрасиве, ніж гарне, але невірне* (Мірандола Д.). *Чиста істина схожа на сором*. (Алев Равіль). *Істина виявилася такою уторованою, що на неї було страшно дивитися...* (Генін М.). *Оголоеної правди не соромиться тільки безумець* (Судак Яромир). У цих прикладах ІСТИНА стає перед нами в образі чогось оголеного та бридкого, в той час як наготу слід прикривати й прикрашати, тобто істина осмислюється як дещо безсоромне й неблагопристойне, а отже маркована негативно.

Іноді ІСТИНА/ПРАВДА реалізуються в образах НЕБЕЗПЕКИ Й НЕПРИЄМНОСТІ. *Менше знаєш – міцніше спиш* (прислів'я). *Людям нерідко здається, начебто велика правда лежить по сусідству з великою неприємністю* (Жиковський К.). *Правда не повинна бути концентрованою, інакше життя наша неминуче перетвориться в одну велику нестерпно важку, пекельну правду* (Гейвандов Є.А.). У цих випадках істина має яскраво виражене негативне забарвлення, тому що життя людини складне, й вона робить як гарні, так і погані вчинки, у ній панує як добро так і зло, і не завжди викриття зла приносить благо як для самої людини так і для оточуючих її людей.

Як підсумок наших міркувань позначимо, що у висловлюваннях великих людей як давнини, так і сучасності прослідковується подібність метафоризації правди й істини, і що можливості її дуже широкі, якщо не нескінченні. Цей складний концепт є базовим для усіх культур та націй, тому відрізняється багатством асоціацій та образних переосмислень, створюючи низку образів та сценаріїв. Людство протягом століть билось над питанням що ж є істина і як до неї прийти. Істина є базовим концептом культури, звідси багатство образів і метафор при її описі. В основному істина переосмислюється як найвища цінність, щось унікальне, що перебуває чи то далеко вгорі, чи то прихована глибоко. І треба багато часу на її пошук і шлях до неї, хоча насправді вона дуже проста. Усі ці метафоричні образи містять позитивний оцінний компонент у своїй семантиці. Але не завжди істина одержує схвалення й сприймається позитивно. Такі метафоричні образи, як *гіркі ліки, біль, нагота, небезпека, неприємність*, містять у собі негативну оцінну конотацію. У цих випадках істина

розцінюється як зло, що заподіює біль і шкоду людині. Таким чином можна зробити висновок, що істина корисна для людини лише в певних дозах і в тих сферах, де це необхідно. Що ж стосується людського життя, фактів і вчинків не завжди потрібно й корисно знати правду.

Надалі нам уявляється можливим досліджувати метафоризацію істини й правди в повсякденному вжитку. Метафора представляється в такий спосіб як концептуальна повсякденність.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Арутюнова Н.Д. Аксиология в механизмах жизни и языка // Проблемы структурной лингвистики, 1982. – М.: Наука, 1984. – С. 5–23.
2. Грузберг Л. Концепт, или отчего Америка – концепт, а Финляндия – нет? 2003 – // http://www.pspu.ru/lec_news.php
3. Земскова Н.А. Концепты «истина», «правда», «ложь» как факторы вербализации действительности: когнитивно-прагматический аспект (на материале русского и английского языков). Автореферат дис. на соискание ученой степени кандидата наук. – Краснодар, 2006. – 272 с.
4. Лукьянова Н.А. О соотношении понятий экспрессивность, эмоциональность, оценочность // Актуальные проблемы лексикологии и словообразования. – Новосибирск, 1976. – Вып.5. – с.20–32.
5. Маслова В.А. Когнитивная Лингвистика: Учебное пособие. – Мн.: ТетраСистемс, 2004. – 256 с.
6. Черников М.В. Концепты “правда” и “истина” в русской культурной традиции // Общественные науки и современность. – 1999. – № 2. – С. 164–175.
7. Lakoff G., Johnson M. Metaphors We Live By. – Chicago, London: The Univ. of Chicago Press, 1980. – 212 p.
8. Stjernfelt F. Thermodynamic Metaphors: A Discussion of George Lakoff's cognitive semantics exemplified in a hot topic // <http://www.compapp.dcu.ie-tonyvMINDfred.h...html>

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Ольга Ліннікова – аспірант кафедри англійської філології Горлівського Державного інституту іноземних мов ім. Н.К. Крупської.

Наукові інтереси – когнітивна лінгвістика.

ДИСТРИБУТИВНИЙ АНАЛІЗ НА МАТЕРІАЛІ ЛІНГВІСТИЧЕСКИХ КОРПУСОВ (КОНЦЕПТ FLAPPER)

Светлана ЛЮБИМОВА (Одесса, Украина)

Стаття призначена дистрибутивному аналізу, проведеному на матеріалі американських лінгвістичних корпусів, з метою поповнення семантичних характеристик концепту FLAPPER. Результати аналізу упорядковані в таблицях та подані у дистрибуційних формулах.

The article is devoted to distributional analysis of the data from American corpora with the view of completing semantic characteristics of the concept FLAPPER. The results of analysis are arranged in charts and summed up in distributional formulas.

Исследование концепта предполагает привлечение различных методов исследования и всего доступного материала для получения верифицированных данных о концепте. В исследовании концепта FLAPPER дистрибуционный анализ на материале корпусных текстов использовался для изучения среды функционирования лексической единицы, представляющей имя концепта, с целью получения более полной картины семантических характеристик слова «Flapper».

В языковом окружении слова, необходимом для однозначного восприятия слова, его дистрибуции, проявляется семантическая валентность слова, которая задает потенциальную возможность комбинации слов. В данном исследовании объектом внимания является микроконтекст, который В.Г. Колшанский рассматривает как контекст, обусловленный грамматическими и семантическими свойствами слова в границах словосочетания или предложения. В пределах микроконтекста слово превращается из словарной единицы в единицу языка, благодаря связям с другими словами [3: 49–50]. В контексте обобщенное словарное значение слова приобретает конкретный смысл, который может включать прагматический элемент в виде коннотаций.

Исследование проводилось на основе данных корпуса современного американского английского (Corpus of Contemporary American English), состоящего из 385 млн слов и сбалансировано представляющего устную и письменную речь в различных жанрах с 1990 по 2008 годы, и корпуса журнала «Тайм», представляющего 275 000 статей по различной тематике с 1923 по 2000 годы. Автором данных корпусов является профессор Марк Дэвис (Mark Davies, Brigham Young University, Provo, Utah).